

Edukácia – používanie liniek tiesňového volania

Autor: Baštigálová Dana, dipl.v.s.

Spoluautor: Ondrejková Beata

Pracovisko: ÚVN, SNP FN, Ružomberok

V tiesni voláme na linky tiesňového volania. Tiesňou rozumieme stav, pri ktorom je bezprostredne ohrozený život, zdravie, majetok alebo životné prostredie a postihnutý je odkázaný na pomoc. (Dobiáš, V., 2006)

O pomoc zvyčajne žiadame telefonicky. Dôležité telefonické čísla sú tieto:

112- Integrovaný záchranný systém (IZS)

150- Hasiči

155- Rýchla zdravotná pomoc

158- Polícia

159- Mestská polícia

18 155- Letecká záchranná služba

18 300- Horská záchranná služba

18 900- JEFTA- SOS TRUCK Slovakia

0850-111 313- Linka záchrany- lekár, ktorý dáva rady, ako poskytnúť prvú pomoc

0800-500 500 Linka detskej istoty

0850-117 878 Linka detskej dôvery

LSPP (Lekárska služba prvej pomoci) má telefónne číslo pri každej nemocnici iné. Tiež rozlišujeme LSPP pre dospelých a LSPP pre deti a dorast.

Operačné stredisko Záchranej zdravotnej služby (OS ZZS).

Tiesňové volania sú najčastejšie na č. 155. Volajúci sa dovolá na OS ZZS, ktoré sídli v každom hlavnom meste vyššieho územného celku. Podľa zákona i IZS sa tiesňou rozumie stav, pri ktorom je **bezprostredne** ohrozený život, zdravie, majetok alebo životné prostredie a postihnutý je odkázaný na poskytovanie prvej pomoci.(Dobiáš, V., 2006)

Kritériá, kedy je oprávnené volanie na tiesňovú linku.

Pre zásah ZZS sú dané pravidlá, ktorým hovoríme indikačné kritériá. Sú rozdelené do niekoľkých skupín.

1. **Bezprostredné ohrozenie života:** bezvedomie, zastavenie dýchania, zastavenie obehu- nehmateľný tep na veľkých cievach, krvácanie z veľkých ciev, telesných otvorov, dusenie, združené a kombinované porania (polytrauma)- dopravné nehody, topenie, popáleniny a poleptanie, náhle vzniknutá prudká bolesť v hlave, hrudníku, bruchu, pád z výšky, pád do hĺbky, zasypanie, celotelové kŕčovité stavy.
2. **Ochorenia so zhoršovaním chorobných zmien a rizikom smrti:** bolesti na hrudníku s poruchou rytmu srdca, kolaps, mdloba, kŕče, poruchy hybnosti a reči, alergické príhody, otravy liekmi a inými chemickými, biologickými (napr. hubami) látkami a plynmi, strelné rany, rizikové tehotenstvo s krvácaním, predčasný pôrod, stavy dýchavičnosti, úrazy elektrickou energiou (el. prúdom, bleskom), vykašliavanie alebo dávenie krvi, pohryznutie hadom, masívne pohryznutie alebo napadnutie zvierat'om, poruchy vedomia pacientov liečiacich sa na cukrovku, tepelné úrazy- prehriatie, podchladenie.
3. **Ochorenia prudko bolestivé:** náhle vzniknuté: koliky(záchvaty) obličkové, žľníkové, brušné, náhle prudké bolesti výrazne obmedzujúce pohyblivosť,.
4. **Poruchy správania, konania:** ktoré ohrozujú postihnutého alebo okolie: akútne psychózy (choromyseľnosť), otravy, suicidné (samovražedné) a násilné činy. Tieto stavy majú 2 spoločné znaky- jedná sa o náhly vznik a ide o ťažké poškodenia zdravia.

Ako volať záchranku?

Pri požiadavke na záchranku sa nechajte viesť operátorom záchranej služby, ktorý sa vás pýta najpotrebnejšie údaje. Je päť pravidiel.

Prvé pravidlo KDE?

Je to presné určenie náhlej udalosti. Miesto kde sa pacient nachádza, hlavne orientačné body v okolí. V prípade zložitého prístupu je vhodné , aby niekto čakal na viditeľnom mieste a hlavne aby zakýval , nie stál nehybne vedľa cesty. Ak máme pri dome psa- treba ho zatvoriť, zdravotníci sú pre psa cudzí ľudia a nemusia sa k chorému dostať, hoci prichádzajú pomôcť, pes ich nepustí, lebo ich nepozná. Ak pacient býva v bytovke operátor sa pýta aké je meno na zvončeku. Mnohokrát totiž prax ukázala, že je to dôležitý údaj.

Druhé pravidlo KRÍZA?

Kríza je v tomto prípade druh náhlej udalosti, popis zjavných príznakov. Od volajúceho nik nevyžaduje diagnózu, ale popis čo je s pacientom, ako napr.: či dýcha, či môže hýbať končatinami, čo sa stalo, či je pacient pri vedomí. Tieto údaje sú potrebné aj preto, aby mohli nasledovať rady cez telefón, kým prídu záchranári. Treba si uvedomiť ako dlho môže zostať

mozog bez kyslíka. Sú to 4 minúty. Mnohokrát pomôže rada cez telefón uvoľniť dýchacie cesty, aby pacient mohol dýchať a zachráni mu to život. Ak je to náš blízky a na niečo sa lieči, je dôležité povedať na čo sa pacient lieči, aké lieky užíva a kedy ich naposledy užil.

Tretie pravidlo **KOEKO?**

Je to počet pacientov. Tento údaj je dôležitý pri dopravných nehodách, pri hromadných nešťastiach. Je to preto, aby operátor vedel koľko sanitiek má poslať, či bude stačiť jedna posádka alebo viac. Napr. stala sa dopravná nehoda osobné auto s nákladným, je tam 6 zranených ľudí.

Štvrté pravidlo **KTO VOLÁ.**

Treba sa predstaviť a poskytnúť operátorovi číslo na spätné volanie. Je to dobré aj preto, aby sa operátor dovolal. Na sídliskách je spätné volanie častým pomocníkom. Anonymné požiadavky sa považujú za nemiestny žart a zneužitie.

Nezneužívajte tiesňovú linku, môžu ju potrebovať aj iní! Priemerne je denne asi 80 telefonátov na tiesňovú linku 155, z toho opodstatnených na výjazd záchranej služby je asi 10.

Piate pravidlo **KOMUNIKUJ, NESKLADAJ AKO PRVÝ!**

Dôležitosť spočíva v tom, aby informácie boli dostatočné. Ani jeden operátor nemá záujem hovor predlžovať. Pomocou telefónu môžu zaznieť rady, čo robiť kým prídu záchranári. Je dôležité vedieť, že všetky hovory na linky tiesňového volania sa nahrávajú, vyhodnocujú a archivujú.

O poskytovaní prvej pomoci treba povedať, **každý je povinný zo zákona poskytnúť prvú pomoc**, aj človek bez zdravotníckeho vzdelania(Trestný zákon § 177). Zavolaním záchranky si nikto túto povinnosť nesplnil- iba začal splňať. Pri poskytovaní prvej pomoci sa nechajte viesť radami operátora. Dodržaním všetkých pokynov prispějete k rýchlejšej a účinnejšej dostupnosti zdravotníkov, ktorí po príchode k pacientovi sa mu budú snažiť pomôcť. Snáď bude na prospech všetkých zainteresovaných, že budú rozumieť, prečo sa jednotlivé kroky robia a tak sa zlepši spolupráca medzi volajúcim a operátorom.

Zoznam použitej literatúry:

DOBIÁŠ ,V., Urgentná zdravotná starostlivosť. Martin : Osveta, 2006 160 s.

ISBN 80-8063-214-6

Zákon č. 129/2002 Z.z. o integrovanom záchrannom systéme

Zákon č. 579/2004 Z.z. o záchranej zdravotnej službe a o zmene a doplnení niektorých zákonov

Zákon č.300/2005 Z.z. -Trestný zákon

Kontaktná adresa:

Dana Báštigalová, dipl.v.sestra

ÚVN SNP FN

Ružomberok

bastigalovad@uvn.sk